

Grenzeloos Creatief voor (vrouwelijke) bewoners van het AZC Assen

Ontstaansgeschiedenis en huidige situatie

Stichting Phusis ontving een groep bewoners van het AZC Assen in het Huisje in de Tuin in de Gouverneurstuin in Assen om te werken aan een naaiopdracht van DCA. De ruimte werd te klein. In het voorjaar van 2021 ontving Coöperatie OngeEikt het verzoek om de naaigroep een nieuw thuis te bieden in ons atelier aan het Koopmansplein. Sinds april 2021 kwam een wisselende groep vrouwen iedere woensdagochtend bijeen om creatief werk te doen. Later verhuisde de activiteit naar een grotere locatie aan Eemland 5b. Leden van OngeEikt boden vrijwillig hun begeleiding aan.

Juni 2022 stopte de activiteit noodgedwongen. Dit document belicht de deelnemers aan Grenzeloos Creatief en hoe de activiteit in de periode tussen april 2021 en juni 2022 verlopen is.

De vrouwen uit het AZC

De vrouwen die bij Grenzeloos Creatief komen zijn vrouwen in verschillende stadia van de asielprocedure. Een asielzoekerscentrum zoals in Assen, waar 1000 mensen op een klein oppervlak leven met ieders veelbewogen achtergrond en stress, is als een hogedrukpan. Ieder heeft traumatische ervaringen opgedaan in het land van herkomst en tijdens de vlucht. Er zijn zorgen om achtergebleven familieleden. Zorgen om het verloop van de procedure. Kinderen worden soms op een andere locatie opgevangen dan hun ouders, een enkele keer zelfs in verschillende landen. Er zijn veel zorgen onder de vrouwen. Een echtgenoot zit bijvoorbeeld ondergedoken en is niet bereikbaar, en familie is overgeleverd aan de huidige machthebbers. Sommigen zijn gevlucht voor een gewelddadige partner. Huizen zijn gebombardeerd. Persoonlijke ontwikkeling is gefnuikt door de geldende cultuur in het land van herkomst. De meeste vrouwen zijn hier zonder echtgenoot, met twee tot wel vijf kinderen. Zoals een van de vrouwen zei: "We huilen elke dag."

Je merkt dat de sfeer veilig genoeg is om deze verhalen met elkaar te delen. Bijzonder is de catering die vier vrouwen uit Eritrea verzorgden voor een leerbijeenkomst van de Ontdek- en Ontwikkel projectgroep. De inkoop wordt (uiteeraard) gefinancierd door OngeEikt. Nadien wil ik de vrouwen bedanken met een klein geldbedrag. Dit wordt ferm van de hand gewezen. Ze deden dit om iets terug te doen voor OngeEikt. N. vertelt over de onderlinge solidariteit in het AZC. Ieder helpt een ander als dat nodig is en daar viel dit ook onder. De gerechten waren een grote hit!

Omdat de vrouwen in alle stadia van de procedure zijn, wisselt de groep telkens. Vrouwen worden Nederlander, starten officiële lessen Nederlands, vinden een woning ergens of worden afgewezen. Dat is geen probleem. Ieder kan instromen zolang er plaats is. We kunnen normaal ongeveer tien personen ontvangen. In coronatijd ongeveer 6. In de praktijk zien we in de lockdown periodes twee tot zes personen per week. Daarbuiten zes tot acht. De vrouwen komen uit verschillende landen, zoals Afghanistan, Eritrea, Azerbeidzjan, Turkije, Pakistan, Jemen, Syrië en Irak.

Doelen van Grenzeloos Creatief

Het bieden van een plek waar de vrouwen even weg zijn van hun dagelijkse problematiek, om in een veilige en ontspannen sfeer creatief werk te doen. Want creativiteit werkt verbindend. Het starten van integratie door het ontmoeten van Assenaren en het oefenen van de Nederlandse taal. Elkaar een luisterend oor bieden en een arm om de schouders wanneer dat nodig is. En natuurlijk vieren we ook de mooie momenten.

Wat doen we?

We bieden verschillende creatieve projecten aan, afhankelijk van de belangstelling en skills van de deelnemer. Er wordt onder andere gevilt, genaaid en gehaakt. Er worden sieraden gemaakt van kralen, wol en stof. De producten worden verkocht onder het label 'Met Liefde Handgemaakt' in onze Kunst & Ambachtenwinkel aan het Koopmansplein. Het is nog een zoektocht naar verkoopbare producten die kunnen worden gemaakt door vrouwen met verschillende vaardigheden. Sommige voornemens stranden, zoals het viltten van ruwe schapenvachten, omdat de geur van de vacht als onprettig wordt ervaren. De geur van schapenvacht blijft aan de kleding hangen. In dat opzicht is het ook voor OngeEikt een ontdekkingstocht om samen uit te vinden wat voor deze groep werkt en hoe het nog prettiger en beter kan worden.

De ervaringen van de groep namen we mee in het project Ontdek- en Ontwikkelplekken dat Coöperatie OngeEikt uitvoerde van september 2021 tot en met december 2022.

Op de pagina's hierna staat een persoonlijke impressie per maand geschreven door Eline Groenheijde, de vaste vrijwillige begeleider van Grenzeloos Creatief.

September 2021

Met vier vrouwen experimenteren we met vachtviltten. Zelfs gewassen ruwe vacht ruikt nog behoorlijk. Om te leren viltten maken we 'zitlappen', dikke rechthoekige stukken vilt van verschillende lagen wol. De kwaliteit van het eindproduct is niet altijd even goed, het is tenslotte de eerste keer. De overige vrouwen knippen lapjes van oude spijkerbroeken. De lapjes worden door twee vrouwen aan elkaar genaaid tot een grotere lap. Het lag in de bedoeling om daar een spreij van te maken maar inmiddels is het plan gewijzigd en zal de lap worden gebruikt om twee oude fauteuils te bekleden. Jeanslagen worden al gauw dik, en de frustratie is soms groot als de oude gedoneerde naaimachines niet meewerken.

Het voordeel van dit project is dat de vrouwen die niet zo goed kunnen naaien lapjes kunnen knippen, terwijl vrouwen met naaiervaring met de naaimachines aan de slag kunnen. Het knippen vergt niet zoveel aandacht zodat er ook ruimte is om onderling te praten en te lachen. Er is altijd wel iemand die meerdere talen spreekt zodat een gesprek via meerdere vertaalrondes de hele groep bereikt. En soms helpt Google Translate een handje. Anderen maken Japanse knooptassen of Bento-tassen van hergebruikte lappen stof.

Oktober 2021

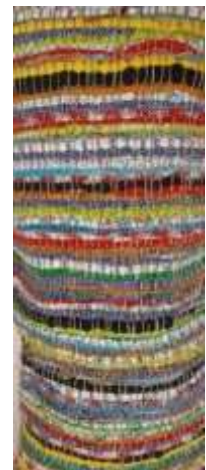
Er worden nog steeds lapjes geknipt en genaaid voor het jeans-project. Oorbellen worden gemaakt van kralen en meerdere laagjes denim in bladvorm. Twee vrouwen maken Japanse knooptassen.

November 2021

Er wordt een kledingactie gestart voor de vrouwen en hun kinderen. De winter nadert en ze hebben geen van allen kleding die warm genoeg is. Facebook levert een overdaad aan jassen, truien, vesten en broeken op die gretig aftrek vinden. Voor de kinderen verzamelen we ook speelgoed.

Voor het eerste wordt het primitieve zelfgemaakte weefgetouw gebruikt waarmee je repen stof kunt weven tot kleurrijke lappen. De eerste wordt gebruikt om de beschadigde deur van het Textielatelier te verfraaien. De tweede wordt een kussenhoes die te koop wordt aangeboden in de winkel. Uiteraard is er ruimte om een eigen projectje te doen, zoals het naaien van een jurkje voor de dochter van een deelnemer of het herstellen van kleding.

De samenwerking met andere collega's wordt ook niet geschuwd. De dames helpen mee met het inpakken van kaarsen voor een grote order van SML kaarsenatelier. En een enkeling maakt Geluksvogeltjes, voor een project dat wij overnamen van onze collega Erik Tipker die begin december na een langdurige ziekte overlijdt.

December 2021

We viltten met een grote groep kleurige geprepareerde wol (zonder de geur van schape) tot lange halskettingen. Deze worden te koop aangeboden in onze Kunst & Ambachtenwinkel.

Januari 2022

De hernieuwde lockdown maakt het lastig om als volledige groep bij elkaar te komen. In plaats van naaiwerk helpen we OngeEikt collega Lida Adriaansen twee woensdagen bij het maken van verpakkingen voor zaden voor de zadenbibliotheek die zij beheert en we helpen bij het inpakken van die zaden.

Er vervallen twee woensdagen. De eerste vanwege een ernstig ongeluk dat een familielid van een deelnemer betrof. De groep is zeer betrokken bij haar. Het voelt dan ook niet goed om in deze omstandigheden bij elkaar te komen voor een vrolijke crea-ochtend.

De tweede ochtend vervalt vanwege corona. Deelnemers zijn ziek of

zitten in quarantaine. Ze willen geen besmettingen overbrengen naar Eemland. Het klinkt misschien gek, maar het is in deze moeilijke omstandigheden mooi om te zien hoe deze diverse groep vrouwen een eenheid is geworden en voor elkaar zorgt.

Februari 2022

Door de lockdown zijn er geen deelnemers of komt er slechts een per keer.

Half februari komen twee deelnemers op de fiets want de taxibus van het AZC rijdt pas weer vanaf 28 februari. Een deelnemer borduurt verder aan een eigen werkstuk, en probeert nieuwe steken uit. De andere werkt aan een kantha deken. Zij borduurt met rijgsteken de drie lagen aan elkaar. Communicatie is schaarser dan wanneer er meer vrouwen zijn. Zelf ben ik moe en stil. Communicatie met deelnemers verloopt vaak via Google Translate. Met een deelnemer spreek ik Nederlands om te oefenen, en als het wat meer diepgang heeft, Engels. Deze deelnemer doorloopt ook een Ontwikkeltraject bij OngeEikt. Een van haar thema's is vrouw-zijn. Ik heb wat kunstboeken uitgezocht met schilderijen waarin vrouwen de hoofdrol spelen. Ik spreek met haar af dat we in de eerste week van maart aan de slag gaan met deze beelden om te kijken wat ze met haar doen. Wat spreekt haar aan en waarom wel of waarom niet. Kunst als klankbord om te spelen met je eigen vrouwelijke identiteit.

Maart 2022

Nu de lockdown voorbij is en de taxibus weer rijdt vanaf het AZC neemt het aantal deelnemers weer toe. Er zijn een aantal nieuwe gezichten, vrouwen uit Eritrea en Rusland. We beginnen de dag met een korte kennismaking met de nieuwelingen en pakken de atlas erbij om Kazan in Rusland op te zoeken. We spreken over de media-aandacht voor de oorlog met Oekraïne terwijl de oorlogen in bijvoorbeeld Eritrea en Jemen uit het nieuws verdwenen lijken te zijn. Het praten hoeft van de deelnemers niet te lang te duren: ze willen aan de slag!

Taal blijft een dingetje bij het overdragen van opdrachten, ook naar de begeleiding toe als ze de ochtend overnemen. Het is goed dat ik werk aan een map met productbeschrijvingen. Vorige week is gestart met het knippen van lapjes voor een kantha deken.

De ochtend is hectisch met zes deelnemers. Een vrouw wil graag een rokje van haar dochter vermaken. Een andere deelnemer vraagt of ik een legging wil repareren en is daar nogal dwingend in. Daarnaast het knippen van de lapjes stroomlijnen en het naaiwerk oppakken met een nieuwe deelnemer waarmee ik geen gemeenschappelijke taal heb. Gelukkig lukt het met een of twee vertaalslagen binnen de groep elkaar te begrijpen. Door de hectiek heb ik geen tijd om rustig naast naar te gaan zitten om te kijken wat haar vaardigheden zijn. Ik vertrouw erop dat het goed komt. Het werk is een beetje slordig, maar so be it. Het maakt me er weer van bewust dat een product nog eenvoudiger te maken moet zijn.

Ik wil heel graag met een extra iemand de groep begeleiden, zodat we de aandacht kunnen verdelen en het proces beter in de gaten kunnen houden. En zodat ik eindelijk toekom aan gesprekken met de deelnemers.

Een observatie deze ochtend maakt me ervan bewust dat er wellicht sociale controle is bij de vrouwen onderling. Ik deel koekjes uit, een deelnemer neemt ervan. De anderen slaan af vanwege Ramadan. Later vind ik het koekje met een enkele hap eruit onder de tafel gegooid. Blijkbaar heeft ze het niet durven opeten. Een katholieke vrouw uit Eritrea en een vrouw uit Azerbeidzjan doen ook mee met het vasten.

Een grote groep van acht deelnemers vanochtend. Stof knippen voor Bucket hats, Kantha dekens in elkaar zetten en door Jenny Siegers ontworpen 'sleutelhangers' maken van stofresten, borduurgaren, knopen en kralen.

Het wordt zo langzamerhand frustrerend om producten te vinden die te maken zijn door deze wisselende groep mensen met wisselende vaardigheden. Een van de vrouwen zegt dat ze naaiervaring heeft maar haar werk is niet zo netjes. Er gaat veel tijd en moeite zitten in wat ze maakt, maar het is de vraag of het verkoopbaar is. Dat is jammer van haar moeite en van de materialen. Als ik haar erover spreek, haalt ze haar schouders op.

Telkens blijkt weer dat de instructie nog eenvoudiger moet. Het moet in kleinere stappen, dingen klaarleggen in de juiste volgorde etc. Een leerproces voor mij.

Een collega komt binnen. Ze is erg enthousiast over de mogelijkheden van deze groep, en het mengen met Assenaren. Ik zie natuurlijk de potentie en ik kan daar blij van worden. Volgende week aan de slag met het knippen of scheuren van repen stof voor de slingers die bedoeld zijn voor de opening van Eemland in mei. We leggen dekbedden en lakens klaar.

Er zijn vier deelnemers, waarvan een nieuweling. Deze vrouw heeft ervaring in een naaiatelier. Ze heeft o.a. tassen genaaid, dus ik zet haar aan de slag met twee kussenhoezen die ik wil vermaken tot een tas met een etnisch motief. Ze doet het prima! De anderen helpen mee met het scheuren van linten voor de slingers die we gaan maken voor de opening van Eemland. Een aantal dames werkt ook aan eigen projecten, en daar wil ik graag ruimte voor bieden.

Ik kom tot de conclusie dat het niet haalbaar is om een echt productieproces op te zetten dat (alleen maar) verkoopbare producten oplevert. De groep wisselt voortdurend, hun vaardigheden variëren van weinig tot goed, waarbij de meesten weinig ervaring hebben met creatieve technieken. Er is geen tijd om ze goed op te leiden voordat ze weer doorstromen, of geen tijd meer hebben vanwege gezin, taallessen of anderszins.

Ik zou heel graag terug willen gaan naar een vrij creatief atelier. Dat maakt het voor andere OngeEikt leden makkelijker om aan te haken en haalt de druk af van werk dat persé verkoopbaar moet zijn om opbrengsten te genereren. De clou hierbij is natuurlijk fondsenwerving om creatieve materialen te kunnen bekostigen. We kunnen altijd wel aan gratis stoffen komen. Het gaat dan om garens, naalden, naaimachineonderhoud en andere materialen voor andere creatieve technieken.

APRIL 2022

Deels repen textiel gescheurd voor de slingers voor de opening van Eemland. H. wil graag een zomerjurk maken voor zichzelf. We kiezen een eenvoudig stofje uit, eigenlijk meer geschikt als proefmodel. Lukt het goed, dan mooiere stof kiezen. Het is gezellig.

De taxibus rijdt vandaag niet vanaf het AZC. Een deel van de vrouwen organiseert zelf een Ramadan viering. Dus er is maar een deelnemer. Fijn om een keer een-op-een met haar te werken. Zo leer ik haar wat beter kennen. Ze is epidemioloog en had een eigen praktijk voor cosmetische ingrepen zoals botox en fillers. Ze heeft haar werk altijd graag gedaan. Zodra haar Nederlands wat beter is kunnen we haar, als ze dat wil, in contact brengen met artsen of huidtherapeuten in de buurt. Ze spreekt een heel klein beetje Engels en Nederlands. Google Translate is weer van grote waarde. We viltlen halskettingen en ze heeft interesse om te leren vachtviltlen. Hoera! Na half mei wat data prikken om haar deze techniek te leren. Ze heeft geen bezwaar tegen het vuil en de lucht van een ruwe schapenvacht. Ze voelt zich gelukkig in het Textielatelier, laat ze weten. Daar doen we het voor! We regelen een contact voor haar met een Nederlandse epidemioloog uit ons netwerk.

Samen gewerkt aan 'Dreamcatchers', dat zijn profielen van het Textielatelier voor de opening van Eemland op 13 mei. We gebruiken kleine lapjes denim, maken er twee cirkels van die we aan elkaar naaien. Lusje eraan, plus

repen stof. Erop komen woorden die uitdrukken waar het Textielatelier voor staat. Samen – Meedoen - Dromen vangen – Textiel – Stoffen – Garens - Re-use – Duurzaam - Experiment – Spelen -- Weven – Vilt – Naaien - Kunst – Ambacht – Grenzeloos creatief - Happy place.

MEI 2022

Besloten om eens wat anders aan te bieden, mits er belangstelling voor is. Inspiration boards. Ik leg uit dat je dit kunt gebruiken om uit te beelden aan iets wat in je leeft, bijvoorbeeld wat je wenst voor jouw leven in Nederland. Het concept is niet direct duidelijk en wat aarzelend wordt begonnen om mooie beelden te zoeken in tijdschriften. Een deelnemer wil niet knippen en plakken. Ik haal tekenspullen voor haar. Ze heeft niet direct een wens voor zichzelf, maar slaat aan op mijn suggestie te werken met een mooie herinnering aan Eritrea. Aan het einde van de ochtend vertellen we elkaar wat we gemaakt hebben en waarom. Een deelnemer heeft foto's gekozen van vrouwen in prachtige designer kleding, als uitdrukking van zijn verlangen om weer als kleermaker aan de slag te gaan in Nederland. De witte jurk vindt hij het mooiste kledingstuk, hoewel hij de rest bijna even prachtig vindt.

Een andere deelnemer kiest een thema dat gaat over de waarden die zij belangrijk vindt: familie, liefde, boeken, een natuurlijke omgeving, water om tot rust te komen. Alles bewaakt door een guardian angel. In het midden een spelende springende figuur die energie en plezier uitstraalt. Haar werkstuk spreekt boekdelen over haar dankbaarheid om in Nederland te zijn. Een foto van een vrouw met een frons tussen haar wenkbrauwen verbeeldt haarzelf in Azerbeidzjan, "Stress. Altijd aan het denken." Een foto van een weg met auto verbeeldt haar reis naar Nederland. De rest van de ruimte (95%) wordt gevuld met idyllische plaatjes van Nederland. Mooie natuur, prachtige boerderijen, schattige dorpsgezichten. "Nederland is goed." Het plaatje met de weg en de auto, klein maar centraal in het beeld, is de kern van het gevoel: Weg van alles wat haar bedreigd heeft. De vliegende uil geeft passend weer: zij en haar kinderen krijgen eindelijk vleugels en kunnen zich hier gaan ontplooiën.

De tekening van een andere vrouw laat een huis zien met een kruis, kippen en een Aloë Vera plant. Ze vertelt dat zij als kind naar de stad verhuisde, samen met haar moeder en de andere kinderen, om naar school te kunnen gaan. Haar vader bleef achter in het dorp op het platteland. Het huis is zo gemaakt dat het koel is in de zomer en warm in de winter. Zo worden ze gebouwd op het platteland. Perfect aangepast aan het lokale klimaat. In de schoolvakanties ging N. terug naar haar vader om te helpen met de dieren en de tuin. Het kruis staat symbool voor het katholieke geloof, waar ze veel waarde aan hecht. De tekening straalt geluk uit. Ik zeg haar dat ik het zo fijn vind dat ik zo wat meer te weten kom over haar leefwijze in Eritrea. De deelnemer bloeit helemaal op: zij hoort ook zó graag over de leefwijzen van andere mensen! Geschiedenis was haar lievelingsvak op school.

De tekening van een andere vrouw laat een huis zien met een kruis, kippen en een Aloë Vera plant. Ze vertelt dat zij als kind naar de stad verhuisde, samen met haar moeder en de andere kinderen, om naar school te kunnen gaan. Haar vader bleef achter in het dorp op het platteland. Het huis is zo gemaakt dat het koel is in de zomer en warm in de winter. Zo worden ze gebouwd op het platteland. Perfect aangepast aan het lokale klimaat. In de schoolvakanties ging N. terug naar haar vader om te helpen met de dieren en de tuin. Het kruis staat symbool voor het katholieke geloof, waar ze veel waarde aan hecht. De tekening straalt geluk uit. Ik zeg haar dat ik het zo fijn vind dat ik zo wat meer te weten kom over haar leefwijze in Eritrea. De deelnemer bloeit helemaal op: zij hoort ook zó graag over de leefwijzen van andere mensen! Geschiedenis was haar lievelingsvak op school.

Ik bedenk dat deze alleenstaande moeder van vijf kinderen een heel andere ontwikkeling zou hebben doorgemaakt als ze in een ander land was geboren. Ze is pienter, nieuwsgierig, sociaal, ondernemend en krachtig. Ze had van alles kunnen worden naast het moederschap. Niet dat het moederschap minder waarde heeft. In Eritrea stond ze op de markt met producten van het land. Ze probeert alles uit haar mogelijkheden te halen. Ze heeft wel eens verteld dat ze graag in de zorg zou willen werken. Ik hoop van harte dat zij de kans krijgt om zich te scholen, zodra haar Nederlands dat toelaat.

Mijn eigen board laat mijn wens zien om een tijd ergens in de natuur te wonen, met een eigen atelier. Plek met uitzicht, wilde natuur, water, bootje, wol en stoffen. Een inspirerende omgeving om mijn ziel te voeden en in alle vrijheid te mogen creëren.

Een deelnemer oorspronkelijk uit Iran maar de laatste jaren woonachtig in Kyiv is nieuw. Ze is sinds drie weken in Nederland. Iemand naait een feestelijke jurk van gouden stof voor een andere deelnemer. Met de anderen maak ik vilten koordjes die ik de week erna wil gebruiken voor het maken van sieraden. De nieuwe deelnemer blijkt van handwerken te houden. Ze neemt katoen en een patronenboek mee om in het AZC creatief bezig te kunnen zijn.

Op 13 mei is de feestelijke opening van Eemland. Aan de muur in het Textielatelier hangen wat voorbeelden van de producten die de deelnemers van Grenzeloos Creatief gemaakt hebben. Veel deelnemers komen meevieren. En we krijgen een prachtige bos bloemen van het COA. De samenwerking heeft echt een band gesmeed. Ik voel me dankbaar!

In juni 2022 stopt Grenzeloos Creatief noodgedwongen. Met pijn in het hart. Het blijkt dat COA geen materiaalkosten wil vergoeden en ook geen kansen ziet om onze begeleiding te bekostigen. Dat maakt dat we, na een jaar als vrijwilliger met deze groep vrouwen gewerkt te hebben, moeten besluiten om ermee te stoppen. Ook het feit dat we niet langer in ons atelierpand op Eemland kunnen zijn, draagt aan dit besluit bij.

Eline Groenheijde, Coöperatie OngeEikt